

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Derde tussentijds rapport (statusrapport) opdrachthouder coördinatie PFAS-problematiek

Als bijlage vinden de leden van de Vlaamse Regering het derde tussentijds rapport van de opdrachthouder, aangesteld door de Vlaamse Regering voor coördinatie van de PFAS-problematiek. De Vlaamse Regering (VR 2022 2005 MED.0182/1TER) bevestigde de looptijd van de opdracht van de opdrachthouder PFAS tot en met 31 december 2022 en stelde de inhoud enigszins bij. Zoals gevraagd door de Vlaamse Regering, wordt nu opnieuw een tussentijdse stand van zaken gegeven.

Het betreft een statusrapport voor de periode april 2022-juni 2022 en bestaat uit

- Een onderzoeksverslag met een bundeling van afgeronde en lopende onderzoeken
- Een activiteitenverslag voor de periode april-juni 2022
- Vooruitblik en verdere planning

Het vierde en laatste rapport bestrijkt de periode juli-december 2022 en mag verwacht worden in december 2022.

Ter informatie vinden de leden van de Vlaamse Regering ook de stand van zaken mbt de werkzaamheden van de PFAS Opdrachthouder ivm opvolging van de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie PFAS en de PFAS-problematiek voor grote werven:

- **Stand van zaken/vooruitblik rond het uitwerken van een governance structuur voor de verdere opvolging van de werking rond PFAS en zeer zorgwekkende stoffen:**

In opdracht van het gemeenschappelijke managementcomité omgeving en WVG werd een stuurgroep opgericht met als taken de opvolging van de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie. Om te verzekeren dat de aanpak van de aanbevelingen beleidsdomeinoverschrijdend verloopt omvat deze stuurgroep de volgende entiteiten: VMM,

OVAM, Departement Omgeving, AZG. de opdrachthouder is betrokken bij de uitwerking van twee specifieke aanbevelingen, de aanbeveling rond 1) het PFAS-actieplan en de aanbeveling rond 2) ontwikkeling lange-termijnvisie rond zeer zorgwekkende stoffen, en stelt voorop om hierover tegen december 2022 te rapporteren.

Ter voorbereiding van uitwerking van deze aanbevelingen voerde de opdrachthouder een evaluatie uit van de werkzaamheden van **de inhoudelijke expertengroep** PFAS van het voorbije jaar. Daaruit werden volgende succesfactoren geformuleerd:

- Duidelijk formeel mandaat van de opdrachthouder die onafhankelijk maar sterk coördineert, gekoppeld aan een flexibele aanpak en variabele organisatiestructuur (wisselende werkgroepen), gericht op interactie en uitwisseling en het invullen van specifieke opdrachten (cfr. rapportering)
- Opzetten van een lerend netwerk met inbreng van *science* en *policy* en aandacht voor de diverse beleidsniveaus (Vlaams, federaal, Europees, internationaal). Betrekken van andere beleidsdomeinen en federaal niveau is een vanzelfsprekendheid.
- Uitwisseling van kennis tussen diverse milieucompartimenten, wisselwerking en dwarsverbanden tussen entiteiten met het oog op interne en externe informatiedoorstroom, data transparantie (PFAS-verkenner), vertalen van beleidsnoden in onderzoek.
- Participatieve en pro-actie samenwerking tussen beleidsactoren enerzijds en onderzoek- en monitoringsactoren anderzijds:
 - Snelle doorvertaling van onderzoeksresultaten naar beleid, via actieve gecoördineerde en participatieve communicatie en gezamenlijke en geïnterpreteerde rapportering van resultaten.
 - Ook inbreng vanuit beleid naar onderzoek en monitoring: prioritering en noden voor onderzoek en monitoring
- Aandacht voor communicatietools (website, mailbox)
- Belang van duurzame stakeholderbetrokkenheid

Deze elementen zullen door de stuurgroep meegenomen worden in de verdere bespreking van het PFAS Actieplan en de visievorming voor de Kennishub Omgeving en Gezondheid.

- Vooruitblik PFAS-problematiek voor grote werven

Naar aanleiding van het arrest van de Raad van State (19/04/2022) ivm de Oosterweelwerken is er juridische onzekerheid ontstaan omtrent grondverzet bij werken in verontreinigde zones. Dit heeft mogelijk effecten op een aantal geplande grote werven in Vlaanderen. Om zich te buigen over de uitdagingen waarmee grote werven worden geconfronteerd, werd een werkgroep “PFAS grote werven” opgericht onder leiding van de PFAS opdrachthouder en met vertegenwoordigers van het Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken, Departement Omgeving, VMM en OVAM. De werkgroep zal zoeken naar oplossingsrichtingen en hiertoe de nodige initiatieven opzetten of lopende initiatieven nauw opvolgen, bijv. het lopende onderzoek rond BBT waterzuiveringstechnieken en uitlooggedrag PFAS. Hieronder volgt een kort overzicht van hun eerste vaststellingen.

De opdrachthouder stelt dat bij grote werven van bouw- en infrastructuurprojecten de **grondbalans** een belangrijk gegeven is. Het betreft het evenwicht tussen het ter plaatse hergebruiken van bodemmateriële enerzijds en het aan- en afvoeren ervan anderzijds. Hoe minder bodemmateriële ter plaatse hergebruikt kunnen worden, hoe meer aan- en afgevoerd moet worden. Meer aan- en afvoer van bodemmateriële betekent meer transport, dat vervuילend is en belastend voor het (water)wegennet. Bij verantwoord hergebruik ter plaatse wordt bovendien de (beperkte) beschikbare reinigings- en stortcapaciteit gericht ingezet voor die partijen waarvoor er geen andere oplossing bestaat. Het hergebruik ter plaatse vermindert ook de druk op de ontginning van primaire delfstoffen. En tenslotte betekent maximaal hergebruik een kostenbesparing die voor openbare werken een efficiëntere besteding van belastinggeld betekent. **Maximaal hergebruiken van uitgegraven bodem levert dus belangrijke maatschappelijke voordelen op**, uiteraard enkel op voorwaarde dat het hergebruik op een verantwoorde wijze gebeurt **zonder extra risico's voor mens en milieu**. De uitdaging bestaat erin maatschappelijk verantwoord optimum te vinden tussen hergebruik, reinigen en storten.

Binnen de huidige context van de PFAS-problematiek is er een begrijpelijke en noodzakelijke tendens naar strengere normen. De vraag rijst volgens de opdrachthouder echter of dit in bepaalde gevallen geen ongewenste neveneffecten met zich meebrengt met slechts een marginale winst voor PFAS zodat de globale maatschappelijk winst kleiner is. Door bijv. de mogelijkheden voor hergebruik ter plaatse te hypothekeren terwijl dit op een verantwoorde wijze zou kunnen gebeuren met respect voor het *standstill-principe*, zal men meer transport genereren en zal licht PFAS-houdend materiaal een beslag leggen op de beperkte reinigings- of stortcapaciteit.

Een gelijkaardige vraag rijst volgens de opdrachthouder met betrekking tot de lozingsnormen voor bemalingswater. Voor grote infrastructuurwater is vaak bemaling nodig en het bemalingswater moet geloosd worden. Hiervoor gelden strenge lozingsnormen. Hetzelfde geldt voor lozingsnormen bij ontwatering van baggerspecie. In deze gevallen is diegene die loost niet de veroorzaker van de verontreiniging en wordt het water teruggebracht naar de oorspronkelijke locatie (grondwaterlaag of oppervlaktewater). Bij het opleggen van lozingsnormen moet de technische haalbaarheid geëvalueerd worden zodat belangrijke openbare werken niet worden gehypothekeerd.

De PFAS-problematiek is een belangrijke uitdaging die zonder twijfel de nodige aandacht verdient. De opdrachthouder wijst erop dat erover gewaakt dient te worden dat de ambities van het aanpakken van de PFAS-problematiek de aanpak van andere maatschappelijke uitdagingen niet hypothekeert, zoals bijv. veiligheid tegen overstromingen (aanleg overstromingsgebieden, optrekken dijken,...), klimaatdoelstellingen (beperken uitstoot door verkeer), luchtkwaliteit, circulaire economie,...

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Jo BROUNS